

Temný odhad: Rok 2024. SOUBĚH PĚTI KRIZÍ. PŘEDČASNÉ VOLBY V ČR

- CZ24 News | 1. ledna 2024

ČESKO: Průvodním jevem uplynulého roku v Česku byla zvyšující se majetková nerovnost. Je to způsobeno obrovskou deformací daňové soustavy, v níž si skupina velmi bohatých lidí vydobyla potřebné legislativní podmínky při tvorbě zákonů o dani z příjmů především fyzických osob. I proto existuje značná část významně zchudlé společnosti. „To je zdroj zřejmě té ‚blbé nálady‘, kterou pan premiér jen není schopen správně interpretovat. A svádět to na Babiše nebo na Putina je naprostá slabomyslnost,“ říká pro ParlamentníListy.cz makroekonom Jaroslav Šulc.

S čím si coby ekonom budete právě uplynulý rok 2023 v Česku nejvíce spojovat?

Budu si ho spojovat především se souběhem řady už střednědobých krizí. A sice v první řadě nám nabíhá nepozorovaně demografická krize. To znamená, že se nám mění struktura obyvatelstva v tom směru, že nám stárne populace a do produktivního věku přicházejí početně velmi slabé skupiny. O téhle krizi se moc neví, protože je překryta více než čtvrtmilionovou migrací především z Ukrajiny, takže není moc vidět. Ale když se podíváte do většiny firem, které by chtěly růst, tak mají za jeden z hlavních problémů vedle cen energií nedostatek pracovních sil.

Druhý dojem z loňska je zhoršující se nálada analytiků, kteří vcelku systematicky v průběhu roku zhoršovali až na platební bilanci odhady všech makroekonomických ukazatelů, především pokud jde o ekonomický výkon. Nepřekonalí jsme rok 2019 a nedostali jsme se přes něj nejen loni, ale pravděpodobně se přes něj nedostaneme ani v roce 2024.

Třetím rysem skončeného roku, a to s tím souvisí, je vysoká inflace, která drtí kupní sílu domácností a implikuje i prognózy firem, pokud jde o náklady a jak mají kalkulovat výrobky.

Čtvrtým faktorem uplynulého roku, bohužel, je velmi nekvalifikovaný zásah ministerstva financí do ekonomického dění v tom smyslu, že v okamžiku stagnace konsolidačním balíčkem dělá více škody než užitku, a to se projeví až letos. Ten loňský rok byl ve znamení varování, že tudy cesta nevede. Ale vláda nedbá a hojí se na krátkodobých efektech, krátkodobých úsporách. Ale jak říká Martin Fassmann, škrty se k prosperitě nikdo nedostane.

Češi čelí poklesu životní úrovně, nejvyšším cenám energií z celé Evropské unie, teď už i nejvyšší inflaci. Máme dražší ceny potravin než v sousedním mnohem bohatším Německu. Co z toho být nemuselo? Co je způsobeno vnějšími vlivy a co jsme si „nadrobili“ sami?

To, že jsme se přitulili k Němcům v tom jejich rychlíku Energiewende nebo Green Dealu, to je naše pitomost, naše nekvalifikovanost a neschopnost si tuto velikašskou, zhoubnou, makroekonomickou a sociálně bouřící operaci dobře propočítat a bouchnout pěstí do stolu a říci: „Tak takhle, prosím, ne! Němci, běžte do háje s tímhle nápadem. Že si řešíte své problémy, je vaše věc, ale neděste tím Evropu.“ Jestli lidé říkají, že jsou nešťastní z cen energií, tak ať se zeptají pana premiéra, na čem se dohodl se šesti energobarony, jakým způsobem budou řešit ceny energií, jak se bude řešit vládní opatření vůči energiím. Už před dvěma měsíci jsem říkal, že je **nejvyšší čas podat trestní oznámení** za škodu velkého rozsahu v organizované skupině. A na tom si pořád trvám. Pokud vláda nemá dobré poradce, a ti jí neřeknou, jak obrovský multiplikátor je energie, která ne že je všudypřítomná, ale její cenové výkyvy prakticky všude rozkolísají kalkulace, rozkolísají hospodářskou

situaci firem, domácností, prostě úplně všeho, tak ta vláda jenom přesvědčuje o své nekvalifikovanosti a o tom, že její členové jsou ve svých funkcích naprostým omylem. Podařilo se jim na antibabišovi vyhrát volby, ale po roce 2023 za nimi zůstala hodně zdevastovaná země. A, bohužel, vyhlídky nejsou lepší.

Premiér Petr Fiala se ve svém projevu na svatého Štěpána převtělil do lidumila, ale přitom dva týdny před tím tepal občany, že si dovolují mít „blbou náladu“ a že se skepsí, naštváním a škarohlídstvím ještě nikdy žádný problém nevyřešil. „Žijeme v jedné z nejbezpečnějších zemí světa. Prakticky neznáme nezaměstnanost. Patříme k nejrozvinutějším státům na naší planetě, ekonomicky a vlastně z jakéhokoliv hlediska. Kvalita našich veřejných služeb je vysoká, a to i ve srovnání s bohatšími zeměmi. Máme fungující demokracii,“ kasal se šéf ODS. Je něco, v čem byste mu nedal za pravdu?

Nedal bych mu za pravdu v ničem. Protože jestliže konstatuje, že jsme jedna z nejbezpečnějších zemí, tak to proto, že o Českou republiku v podstatě nikdo nemá zájem. Česká republika je leda tak dobrá jako tranzitní koridor v případě útoku na Rusko ze západu na východ. A tím to končí. My nejsme pro nikoho zajímaví, protože jsme politicky servilní vůči Spojeným státům, hospodářsky bezvýznamní a vyčerpaní, protože jsme ztratili funkční hospodářský model a nemáme nový. Jestli něco na pana Fialovi obdivuji, tak to, že si dokázal k sobě sehnat partu píaristů, kteří jsou schopni simulovat tyhle růžové obláčky na hodně potměšilé obloze. Tím může oblbnout nějaké servilní přitakávače, ale nemůže tím oblbnout většinu národa.

A jak tedy na tom ta většina národa je?

Jsou to tři týdny, co kolegové z Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí oznámili dokončení fantastické studie, v níž se podívali na rozvrstvení majetku v téhle republice. Stručně budu tlumočit, na co přišli. Rozdělili si skoro už 11 milionů obyvatel této republiky na pět početně stejně velkých skupin, cca 2,2 milionu lidí. A zjišťovali, jak těchto pět skupin drží majetek, kolik majetku mají ve vlastnictví. Celá společnost je 100 procent, no a prvních dvacet procent, odborníci tomu říkají první kvintil, těch nejchudších drží pouze 0,2 procenta majetku! Skoro nic. V dalších skupinách to narůstá na nějakých 5, 6, 8 procent a na těch nejbohatších 20 procent populace připadá 80,5 procenta majetku. Když se podíváme na to, kolikrát více majetku připadá na jednoho člověka z těch 20 procent nejbohatších vůči těm ze skupiny nejchudších, tak je to 400x více. Výzkum byl mezinárodní, takže zjistili, že už jsme premianti v Evropě a že se už těmi 80,5 procenty blížíme Spojeným státům americkým, kde ale tahle diferenciace trvala dvě stě let, než k ní dospěli. Proto jsou Američané na prahu občanské války, kde ten propastný konflikt mezi bohatými a chudými je maskován soupeřením mezi republikány a demokraty, ale je to jenom slupka, přičemž ten vnitřní rozpor je obrovská majetková nerovnost.

Zvyšování majetkové nerovnosti také bylo průvodním jevem minulého roku v Česku?

To je možná pátý faktor, který jsem nezmínil, že mě v loňském roce udivil. Ačkoli se otázkám příjmu a struktury domácností podle bohatství dlouhodobě věnuji, i když ne úplně do hloubky, tak přesto mě tato čísla velmi překvapila. Jsou šokující a svědčí o tom, a to je velice důležité, že ten skončený rok byl ve znamení obrovsky deformované daňové soustavy, kdy si za třicet čtyři let skupina velmi bohatých lidí vydobyla takové legislativní podmínky při tvorbě zákonů o dani z příjmů právnických a fyzických osob, hlavně tedy fyzických osob, při zdaňování majetku a tak dál, že je extrémně zdaněná práce a velmi málo zdaněný majetek. To je zdroj narůstajících nerovností. A to je dále zdroj zřejmě té „blbě nálady“, kterou pan premiér jen není schopen správně interpretovat. Problém je v tom, že existuje značná část významně zchudlé společnosti. A svádět to na Babiše nebo na Putina je naprostá slabomyslnost. Takové poradce, co mu to našeptávají, by měl okamžitě vyhodit.

Zastánci vlády však tvrdí, že lidé mají peněz dost, když zaplňují, a to nejen před Vánocemi, obchody a létají na zimní zahraniční dovolené. Neztrácejí pak nářky na to, že se máme hůř, na významu a opodstatněnosti?

Tohle je obrovsky sprostá demagogie. Běžte se podívat do obchodů a podívejte se na ty lidi. Podle toho, jak jsou oblečení, už to vypovídá, jaké je jejich postavení. A podívejte se, kolik lidí vezme z regálu v samoobsluze zboží, podívá se na cenu a zase to dá zpátky. Mně je dnes stydno v těch supermarketech nakupovat. Ale samozřejmě pak jsou rodiny, které tlačí přeplněné vozíky. V okamžiku, kdy dvě třetiny zaměstnanců mají podprůměrný příjem, který jim poslední dva roky trvale klesá, tak je sprostáctví mluvit o tom, že tahle republika se má dobře. To je nehoráznost. To je urážka těch lidí, co obracejí každou korunu. Pro to nemám slušný výraz, všechno ostatní je žalovatelné. Vláda si prostě nevidí do huby.

Podle čerstvé analýzy agentury Bloomberg hned začátkem letošního roku inflace v Česku dramaticky klesne, a to zhruba na čtvrtinu úrovně konce minulého roku. Fialova vláda tak bude moci deklarovat vítězství nad inflací. Ekonom Lukáš Kovanda na to zareagoval prognózou, že když si občané všimnou, že zdražování ustalo, a když se jim „správně“ vysvětlí, že je to díky činnosti vlády, podstatná část veřejnosti - voličů - tomu uvěří, čímž vzroste pravděpodobnost, že Fialův kabinet bude vládnout minimálně do roku 2029. Jaká jsou vaše ekonomická očekávání pro Českou republiku v tomto roce?

Já mám ke komentářům pana Lukáše Kovandy velkou úctu, protože to je člověk, který, než něco řekne nebo napíše, si to nejdříve spočítá. Takže on ví, pokud jde o inflaci, že se tady leje voda do lavoru, který má hodně křivé dno. Jestli se, a to je nezpochybnitelné, meziměsíční přírůstky inflace už dostávají do záporných hodnot čili tempo růstu cen se zpomaluje, tedy jenom zpomaluje, ale nesnižuje. Jestli s něčím souhlasím, tak to je to, že inflace už nebude tak katastrofická, jak jsme ji zažili v posledních dvou letech včetně loňska. Ano, inflace půjde dolů a jen si můžu přát, aby se dostala pod pět procent za rok 24 proti roku 23. To je asi dvojnásobek toho, co odhaduje vláda. Jestli by ale někdo i těch pět procent vydával za úspěch a za důvod toho, proč by tuhle partu měl volit ještě jednou, že by byl natolik zblbnutý propagandou, agitací a těmi piáristy, tomu nevěřím. Ostatně, podívejte se, jak klesá důvěra vládě i v řadách jejích voličů. Vůbec si nepřipouštím, že by tahle pětikolka měla vládnout dál. Dokonce bych se vůbec nedivil, kdyby rok 2024 byl mimo jiné ve znamení předčasných voleb.

Zaregistroval jsem doporučení, že by vládě prospělo, kdyby měla ve svém středu místopředsedu vlády pro ekonomiku typu Martina Jahna, který v této funkci působil v letech 2004-5. Pomohlo by to ekonomickým ministrům, nebo to zvládají a zvládnou i bez takového supervizora?

Martin Jahn je velmi graduovaný a šikovný člověk, jeho stopa ve vládě ale byla velmi krátká. Stejně tak kvalitním člověkem, pokud jde o makroekonomiku, je Jirka Rusnok, který je schovaný bůhvíkdě coby poradce představenstva pojišťovny. Nebo je to jeho viceguvernér Marek Mora, který přešel k panu Stanjurovi jako náměstek. Těch schopných lidí znám poměrně hodně. Ale obávám se, že se jim nenaslouchá. To je ten problém. Slovo mají ideologové a rozhoduje se politicky. Ale to není jen problém Strakovky. Podívejte se na Brusel. To je jedna pitomost za druhou, co odtamtud přichází. Evropa je zralá na obrovské otřesy. To je otázka slepé uličky, do které se dostala tahle móda z druhé dekády multikulti, politické korektnosti a ignorování odborností. Víc se tluče na bubny a víc se vyhrávají fanfáry, než aby se počítalo. Bohužel.

Premiér Fiala mluvil o letošním roce jako o roku naděje. Co by se muselo stát, aby to byla pravda?

Já to řeknu jinak. Když jsem mluvil o těch čtyřech, respektive pěti krizích, tak každá sama o sobě je poměrně značným problémem. Ale my máme jejich souběh, ty krize se navzájem proplétají, ovlivňují a dochází k nějakým multiplikacím. Je tu málo lidí, kteří by měli tu kapacitu a autoritu, aby našli lék na tenhle souběh neduhů. Takové krizové manažery neznám. Zním pár inteligentních analytiků, kteří dokážou velmi přesně – to není jen Lukáš Kovanda, těch lidí je víc, Ilona Švihlíková a další – analyzovat ten problém, ale už vidím poměrně velký deficit v tom, aby byli schopni připravit koncepční řešení východisek z toho maléru. To není otázka jednoho člověka, byť sebegeniálnějšího, ale minimálně týmu dvou až tří desítek lidí, kteří jsou sehraní, mají vizi a mají tu sílu otočit kormidlo z těch kalných vod stagflace k prosperitě.

Je to to, co jsem před chvílí naznačil. Česká republika totiž vyčerpala efekt neoliberalního modelu, ty se ukázaly krátkodobě jakž takž použitelné, ale dlouhodobě jsou katastrofální. A jsme v pasti, ze které neznáme cestu ven. A když se do toho zamíchají ještě vnější vlivy, když jsme si dokázali znepřátelit arabský svět, Rusko, Čínu a já nevím, koho všeho, tak potom se nemůžeme divit, že jsme v takových malérech. To není jen otázka vnitřní neschopnosti vlády, ale je to otázka strategického geopolitického uvažování Evropy, která ztrácí pozice a jenom narůstá míra paniky od Madridu až po Kyjev. Co se dá dělat.

[ZDROJ](#)